

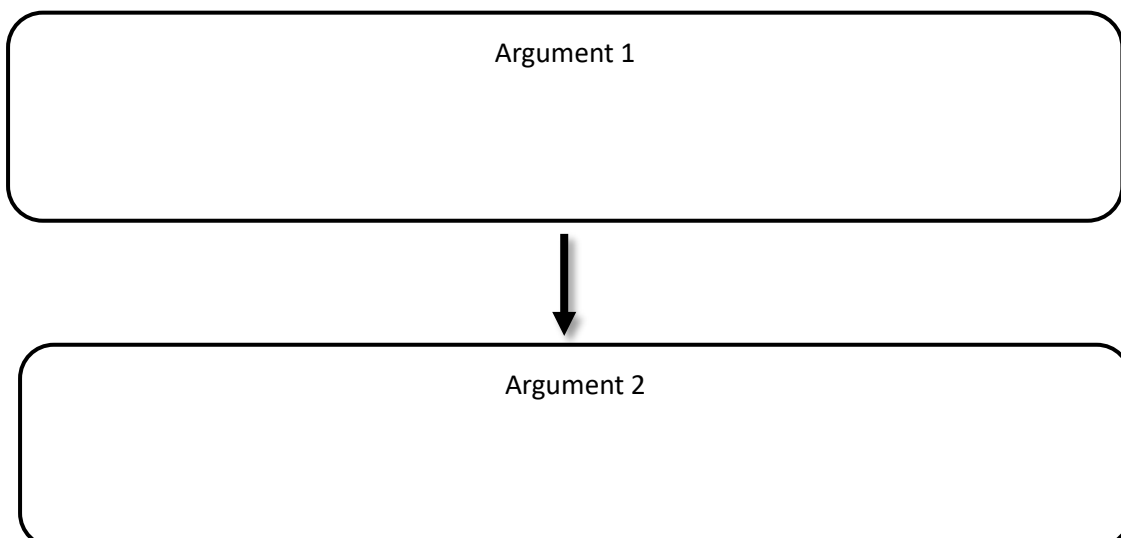
Komentarz do zadań

Tematyka zbrodni ludobójstwa wołyńsko-galicyjskiego (wołyńsko-małopolskiego), przeprowadzonego w czasie ostatniej wojny na ludności polskiej przez ukraińskich nacjonalistów, jest od lat obecna w kanonie szkolnym. Warto zwrócić uwagę, że ze względu na jej drastyczny przebieg, dobór treści należy odpowiednio dostosować do wieku i wrażliwości młodzieży. W programie nauczania szkół podstawowych geneza tragedii wołyńskiej ujęta jest w dziale „Społeczeństwo i gospodarka II Rzeczypospolitej”. Uczeń ma scharakteryzować społeczną, narodowościową i wyznaniową strukturę państwa polskiego. Następnie, podczas omawiania dziejów Polski pod okupacją niemiecką i sowiecką, ma wyjaśniać przyczyny i rozmiary konfliktu polsko-ukraińskiego (rzeź wołyńska) na Kresach Wschodnich. W szkołach ponadpodstawowych treści są powtórzone, lecz poszerzono obszar nabytych umiejętności we wszystkich trzech zakresach (chronologia historyczna, analiza i interpretacja oraz tworzenie narracji historycznej). Uogólniając: uczeń ma się wykazać uszczegółowioną chronologią, analizować i wyciągać wnioski z zaprezentowanego materiału źródłowego, umiejętnie i bez pomocy nauczyciela prowadzić proces badawczy (gromadzenie i przetwarzanie informacji pozyskiwanych samodzielnie).

W zestawie ujęto 15 zadań, z których większość (pierwsze 10) bezpośrednio odnosi się do prac Ewy Siemaszko „Trzecie ludobójstwo” i Mirosława Szumiło „Zapomniani Sprawiedliwi. Ukraińcy ratujący Polaków z czasie Zbrodni Wołyńskiej”. Dla ułatwienia wyboru zadania o dużym stopniu trudności, przeznaczone dla szkół ponadpodstawowych, oznaczono gwiazdką (*).

Zadanie 1*.

Po zapoznaniu z materiałem autorstwa Ewy Siemaszko, w którym wskazano różnice między dwoma rodzajami eksterminacji – wyjaśnij, dlaczego zbrodnia wołyńska nie jest czystką etniczną a ludobójstwem. Odwołaj się do dwóch argumentów zamieszczonych w tekście.

Zadanie 2.

Przeczytaj fragment opracowania historycznego i wybierz właściwą odpowiedź, spośród zaproponowanych.

Na kongresie ukraińskich nacjonalistów w Krakowie w kwietniu (...) oficjalnie przyjęli wiele faszystowskich zasad, symboli i rytuałów: zasadę „Jeden naród, jedna partia, jeden wódz”, czarno-czerwoną flagę symbolizującą krew i ziemię oraz faszystowski salut na powitanie.

Opisane wydarzenie miało miejsce w roku:

1929	1933	1939	1941	1943
------	------	------	------	------

Zadanie 3.

Jeszcze przed 1939 rokiem nacjonaści ukraińscy prowadzili wśród ludności wschodnich województw II Rzeczypospolitej szereg zadań o charakterze propagandowo-agitacyjnym. Wpisz literę P (prawda) lub F (fałsz) przy kolejnych sformułowaniach.

Działania	P/F
Propaganda i szkolenia prowadzone podziemnie i w legalnie działających organizacjach ukraińskich z kolportażem nielegalnych pism, broszur, ulotek.	
Agitowanie wśród ludności polskiej mające na celu zachęcanie do wyjazdów „za chlebem” – głównie do USA i Ameryki Południowej.	
Rozwój podziemnych szkół politycznych dla junaków OUN, w których odbywali przeszkolenie wojskowe i ideologiczne.	
Zachęcanie dzieci z polskich rodzin do uczęszczania na lekcję języka ukraińskiego i religii prawosławnej lub grekokatolickiej.	

Zadanie 4.

Dopasuj pojęcia do właściwych charakterystyk. Każdemu opisowi przyporządkowane jest tylko jedno określenie.

Potoczna nazwa rewolucyjnej frakcji nacjonalistów ukraińskich, odpowiedzialnej za przeprowadzanie czystek etnicznych na Wołyniu. Jej przywódca polityczny przebywał w tym czasie w niemieckim obozie koncentracyjnym

Przywódca tej, powstałej w 1940 roku w wyniku rozłamu grupy, zastąpił m.in. kolaboracją z Niemcami w czasie ostatniej wojny, czego efektem było utworzenie Dywizji Grenadierów SS.

Organizacja narodowo-wyzwoleńcza Ukraińców na ternie Polesia i północnego Wołynia, przekształcona jesienią 1941 r. w Ukraińską Powstańczą Armię, która walczyła z Niemcami Sowieci.

BANDEROWCY

Wśród nacjonalistów ukraińskich byli też tacy, którzy niechętnie odnosili się do eliminacji ludności polskiej w czasie wojny oraz konieczności przeprowadzania czystek etnicznych. Zaznacz, który z niżej wymienionych prezentował takie poglądy, a następnie uzasadnij swój wybór, odwołując się do materiału autorstwa M. Szumiło.

Dymitr Doncow	Taras Bulba-Borowiec	Stepan Bandera	Andrij Melnyk	Bohdan Narajewski
---------------	----------------------	----------------	---------------	-------------------

Uzasadnienie:

.....

.....

.....

.....

.....

Zadanie 6.

Wymień trzy grupy zawodowe, w stosunku do których Ukraińcy podejmowali represje w latach 1939-1942.

.....

.....

.....

Zadanie 7.*

Opracowanie E. Siemaszko ukazuje przykłady działań wrogich wobec kościoła katolickiego i Polaków, stosowane przez duchownych cerkwi grekokatolickiej i prawosławnej. Natomiast nieco inną postawę nakreśla w swoim artykule M. Szumiło. Wskaż po dwa pozytywne i negatywne przykłady takiego postępowania na podstawie obu tekstów.

Przykłady pozytywne	Przykłady negatywne

Zadanie 8.*

Wyjaśnij, dlaczego ukraińscy nacjonałiści w oficjalnej korespondencji używali w stosunku do ludobójstwa na Polakach w czasie II wojny światowej określeń typu: „wysiedlenia”, „powstanie narodowe” czy „walki partyzanckie”.

.....
.....
.....
.....
.....

Zadanie 9.

W poniższym tekście zawarte są sformułowania nieprawdziwe. Wykreśl je tak, aby całość przyjęła poprawne brzmienie. Dla ułatwienia tekst problematyczny został oznaczony pogrubioną czcionką.

*„Sprawiedliwi Ukraińcy” po II wojnie światowej **nie chcieli się przyznawać do pomocy swoim polskim sąsiadom/chętnie się ujawniali**. Powodów tego było wiele, m.in. **obawa przed zemstą/uzyskanie uznania społecznego**. Liczba ustalonych osób, które pomagały niedoszłym ofiarom jest **dużo niższa/wyższa** niż Polaków pomagających w czasie wojny ludności żydowskiej. W opinii historyków ich sytuacja była **łatwiejsza/trudniejsza** niż Polaków ratujących Żydów. Ustalenia wskazują, że z rąk nacjonalistów ukraińskich zginęło przynajmniej **czterysta/dwa tysiące** osób udzielających pomocy.*

Zadanie 10.

Uzupełnij informacje poświęcone osobom pochodzenia ukraińskiego, które ratowały Polaków w czasie zbrodni ludobójstwa na Wołyniu.

Imię i nazwisko pomagającego	Krótki opis pomocy	Konsekwencje
	Kiedy 25 marca 1944 r. oddział banderowców chciał wyróżnić Polaków z Rohaczyna, zajął on radykalnie odmienną postawę: „stanął na moście prowadzącym do wsi i miał powiedzieć: <i>Przejdziecie, ale po moim trupie.</i>	Zabity przez UPA za swoją postawę
Michajło Panownyk		Zabity przez UPA wiosną 1945 r.
	Duchowny prawosławny . Wraz ze swoim synem Fiodorem, również księdzem, otwarcie i publicznie piętnowali działania nacjonalistów i odmawiali odprawienia dla nich nabożeństw.	
Sawa Kowtuniuk		
	Uratował przed rozstrzelaniem młodą Polkę – skłamał, że dziewczyna jest Ukrainką. Jako jeden z pierwszych dotarł po ataku na teren kościoła w Kisielinie i pomógł przenieść ранego Włodzimierza Dębskiego do domu swojego stryjostwa.	Uciekł i osiadł we wsi na Zamojszczyźnie, gdzie mieszkał do końca życia. Zmarł w 1993 roku.
Prokop Majstruk		

Zadanie 11.*

Zapoznaj się z zamieszczoną ilustracją a następnie uzupełnij informacje poświęcone poniższemu odznaczeniu.

<https://www.prezydent.pl/prezydent/kompetencje/ordery-i-odznaczenia/>

Zaprezentowany medal jest dedykowany dla:

.....

Polskie tłumaczenie łacińskiej maksymy *VIRTUS ET FRATERNITAS* brzmi:

.....

To odznaczenie państwowe po raz pierwszy zostało nadane w roku:

.....

Podaj nazwę adekwatnego odznaczenia nadawanego przez państwo Izrael osobom, które ratowały Żydów w czasie II wojny światowej:

.....

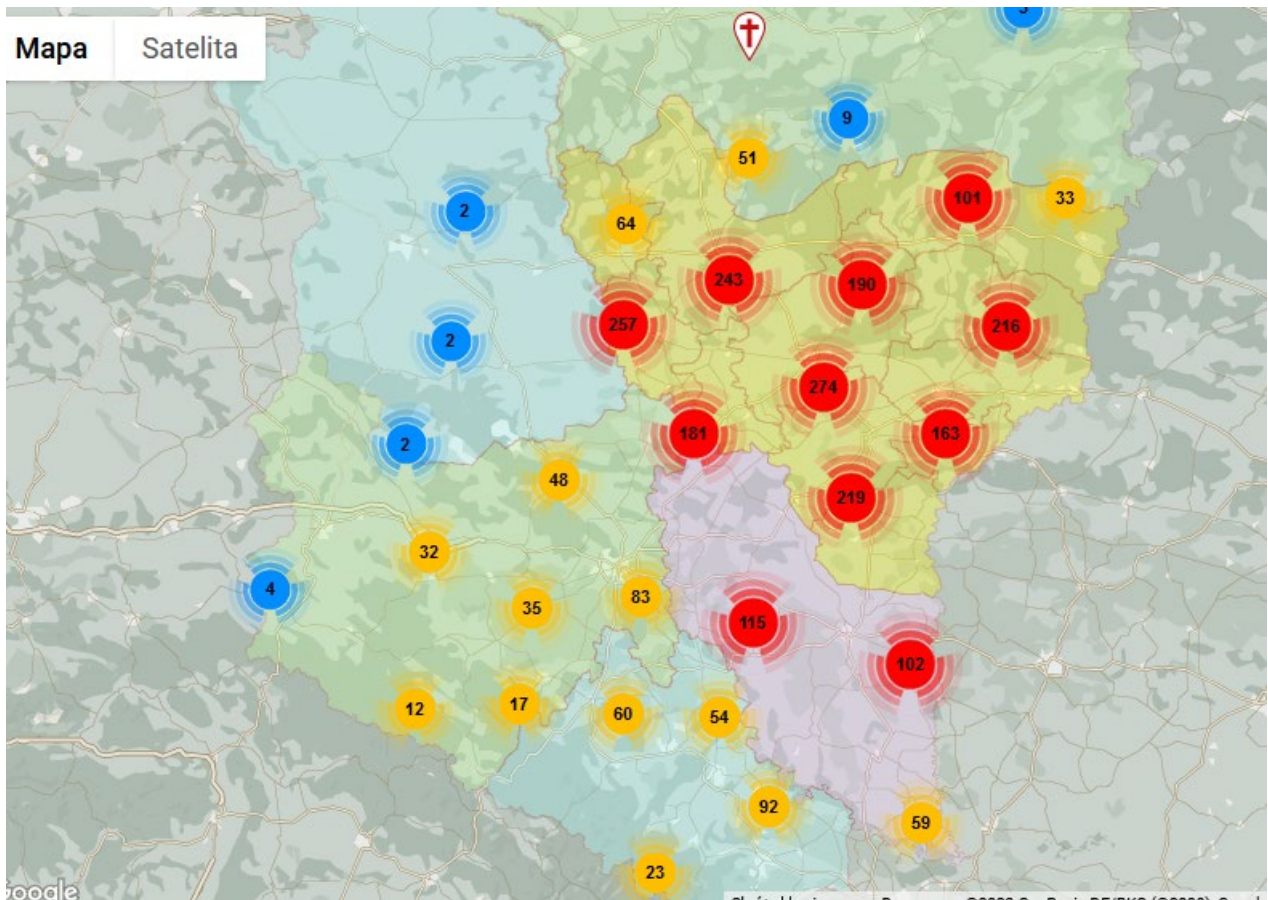
Zadanie 12.

Korzystając z dostępnych opracowań uzupełnij brakujące informacje.

W (roku)..... Sejm RP przyjął uchwałę ustanawiającą Narodowy Dzień Pamięci Ofiar Ludobójstwa dokonanego przez ukraińskich nacjonalistów na obywatelach II Rzeczypospolitej Polskiej który wypada (dzień, miesiąc)..... . W 1943 roku najtragiczniejsze wydarzenia rozegrały się w tzw. krwawą..... Zaatakowano wówczas ok. miejscowości na Wołyniu.

Zadanie 13.*

Zapoznaj się z zamieszczonym poniżej fragmentem mapy, ilustrującym zbrodnie na Polakach dokonywane przez ukraińskich nacjonalistów, a następnie wykonaj polecenia.

<https://zbrodniawolynska.pl/zw1/mapy/187,Mapa-Wojewodztwa-Wolynskiego-1938-r.html>

A. Wpisz nazwy sześciu przedwojennych województw II Rzeczypospolitej, w których dochodziło do mordów na ludności polskiej.

B. Podaj nazwę województwa, w którym ustalono największą liczbę ofiar zbrodni.

.....

C. Korzystając z oryginału mapy (link w opisie) ustal nazwy miejscowości w obecnych granicach państwa polskiego, na terenie których dochodziło do ludobójstwa.

Zadanie 14.*

Połącz przedstawione niżej informacje w taki sposób, aby utworzyły właściwy ciąg przyczynowo-skutkowy.

Wkroczenie Niemców na tereny okupowane po 17 września 1939 roku przez ZSRS, co zapobiegło samowolnym aktom mordu na Polakach na Wschodzie.

Rozłam wśród ukraińskich nacjonalistów, spowodowany odmiennymi koncepcjami walki Melnyka i Bandery

Utworzenie przez dowództwo AK 27 Wołyńskiej Dywizji Piechoty, wspomagającej polską samoobronę.

Masakra ludności polskiej w kolonii Parośla Pierwsza na Wołyniu, w której zamordowano w sumie 173 osoby.

Zadanie 15.*

Zapoznaj się z ilustracją i wykonaj polecenia.

<https://edukacja.ipn.gov.pl/edu/materialy-edukacyjne/zadania-i-cwiczenia-dla/159959,Sasiedzka-krew-Ludobojstwo-wolynsko-galicyjskie-19431945.html>

A. Wpisz nazwę własną monumentu, na którym umieszczono tablicę upamiętniającą mordy na Polakach.

.....

B. Wyjaśnij, dlaczego na pomniku o charakterze wojskowym zdecydowano się umieścić miejsca męczeństwa ofiar cywilnych.

.....
.....
.....
.....
.....